

Primena novih odrednica
Kodeksa novinara i novinarki
Srbije kroz praksu Komisije za
žalbe Saveta za štampu

- Priručnik -

AUTORKE:

**TAMARA SKROZZA
VERA DIDANOVIĆ
GORDANA NOVAKOVIĆ**

SADRŽAJ

I. Uvod	2
II. Narušavanje ugleda i nanošenje štete ljudima – medijske kampanje	4
Primer 1: Narušavanje ugleda tužiteljki	4
Primer 2: Objavljivanje ličnih dokumenata	6
III. Zabrana govora mržnje i agresivne retorike	8
Primer 1: Prenošnje obraćanja predsednika preko društvenih mreža	8
Primer 2: Stigmatizovanje nevladinih organizacija i njihovih članova	10
IV. Odgovornost javnosti ne sme da se podredi bilo čijim interesima	12
Primer 1: Kako žrtvu proglasiti za napadača	12
Primer 2: Izveštavanje o napadu na policajca	13
V. Zaključci	15
VI. Preporuke	16

Štampanje/Izradu ove analize pomogla je Misija OEBS-a u Srbiji. Stavovi izrečeni u analizi pripadaju isključivo autorima i njihovim saradnicima i ne predstavljaju nužno zvaničan stav Misije OEBS-a u Srbiji. Svi pojmovi koji su u analizi upotrebljeni u muškom gramatičkom rodu obuhvataju muški i ženski rod lica na koja se odnose,

I. UVOD

Kodeks novinara i novinarki Srbije (Kodeks) usvojila su krajem 2024. godine dva najveća novinarska udruženja, Udruženje novinara Srbije (UNS) i Nezavisno udruženje novinara Srbije (NUNS), i tako zamenila 18 godina star Kodeks koji je važio do tada.

Novine u Kodeksu rezultat su, pre svega, potrebe za prilagođavanjem novim etičkim standardima i dilemama u digitalnom okruženju, ali i za preciznijim odgovorima na brojne izazove u očuvanju temeljnih novinarskih vrednosti, kao što su istinitost, odgovornost, nezavisnost i zaštita privatnosti. Kodeks je pripreman i na osnovu iskustava iz trinaestogodišnjeg rada Komisije za žalbe Saveta za štampu (Komisije) kojoj su u određenim situacijama nedostajala preciznija i jasnija uputstva u vezi sa pojedinim neprofesionalnim postupanjima novinara ili urednika.

Neke od najznačajnijih izmena koje je doneo novi Kodeks su:

- Uvedeno je novo poglavlje (Poštovanje dostojanstva) koje se odnosi na izveštavanje o žrtvama nesreća, maloletnicima, osobama sa invaliditetom i manjinskim i osetljivim grupama. U ovom poglavlju uvedena je odredba koja novinarima zabranjuje da izveštavaju sa sahrana, osim u slučaju smrti javnih ličnosti. Ali pre svega, odredba koja im zabranjuje da vode kampanje protiv ljudi i da učestvuju u širenju neistina ili kontinuiranom zlonamernom narušavanju reputacije, odnosno koja im nalaže da poštuju princip nenanošenja štete ugledu i dostojanstvu ličnosti o kojima izveštavaju.
- Utvrđena su pravila za upotrebu sadržaja kreiranog putem veštačke inteligencije koji mora biti urednički kontrolisan, a javnost obaveštena o njenoj upotrebi. Takođe, novinari moraju biti oprezni u korišćenju sadržaja sa društvenih mreža i moraju da traže saglasnost za objavljivanje privatnih podataka. Uvedene su i smernice za moderaciju komentara i obavezna obaveštenja o načinu moderacije.
- Naglašen je značaj nezavisnosti novinara od korporativnih interesa, političkih pritisaka ili od komercijalnih uticaja. Istovremeno, i njihova odgovornost javnosti koju ne smeju da podrede bilo čijim drugim interesima, kao i obaveza da rade isključivo u javnom interesu i u skladu sa profesionalnim normama. Precizirano je i da su urednici odgovorni za celokupan sadržaj medija.
- Upotrebu govora mržnje zabranjivao je i prethodni Kodeks, ali je sada preciznije propisano da novinari i novinarka ne koriste govor mržnje, agresivnu retoriku ili retoriku koja može podsticati na agresivno ponašanje.

Savet za štampu je počeo da primenjuje novi Kodeks od januara 2025. godine. Već nakon nekoliko meseci, bila je očigledna opravdanost uvođenja novih tačaka, pre svega onih iz

poglavlja Poštovanje dostojanstva¹ i Odgovornost novinara/novinarki². Prema podacima iz prvih deset meseci primene novog Kodeksa, gotovo 70 odsto žalbi odnosilo se na prekršaje ova dva poglavlja, ne retko i na oba.

Studentski i građanski protesti u Srbiji koji su počeli nakon pogibije 16 ljudi usled pada nadstrešnice na železničkoj stanici u Novom Sadu 1. novembra 2024. godine, i koji u vreme objavljivanja ovog priručnika još traju, obeležili su proteklu godinu a najveći broj medija je o njima izveštavao neprofesionalno, pristrasno, često i netačno, bez poštovanja osnovnih profesionalnih standarda. To pokazuje ne samo **povećan broj žalbi Savetu za štampu³, koji je za gotovo sto odsto veći u odnosu na prethodnu godinu⁴**, već i sadržaj tih žalbi.

Dosadašnja praksa pokazuje da u najvećem broju tekstova koji se nađu pred njom Komisija utvrdi prekršaj više tačaka Kodeksa i taj trend je nastavljen. Takođe, i da je u takvim slučajevima gotovo uvek prekršena i neka tačka u vezi sa istinitošću izveštavanja.

Ono što je novina jeste da se identični tekstovi pojavljuju u više medija istovremeno, često i sa potpuno istim naslovima. Reč je, po pravilu, o tekstovima koji nemaju nikakvu informativnu vrednost, neretko ni novinarsku formu, a koji su objavljeni sa jasnom namerom da se nanese šteta ljudima na koje se odnose.

U ovom priručniku biće predstavljeni najinteresantnij slučajevi koje je Komisija razmatrala u toku prvih deset meseci 2025. godine, a odnose se na:

- ***Kontinuirano narušavanje ugleda i nanošenje štete pojedincima, tj. na vođenje medijskih kampanja protiv ljudi***
- ***Zabranu govora mržnje i retorike koja može podsticati agresivno ponašanje i***
- ***Obavezu novinara/novinarki da odgovornost prema javnosti ne podrede bilo čijim interesima.***

Sve žalbe koje će biti predstavljene razmatrane su na sednicama Komisije, nakon što nije uspela medijacija između žalitelja i redakcije. Po propisanoj proceduri, sve žalbe koje ispunjavaju formalne uslove (podnele su ih osobe ili institucije koje su lično oštećene onim što je objavljeno, organizacije koje se bave zaštitom ljudskih prava, ukoliko se žalba odnosi na grupu ljudi ili je postupak pokrenuo neko od članova Komisije), šalju se redakcijama koje imaju pravo da odgovore na žalbu ili da pokušaju da problem reše

¹ Etički kodeks novinara i novinarki Srbije, poglavlje V

² Etički kodeks novinara i novinarki Srbije, poglavlje III

³ Prema izjavi Generalne sekretarke Saveta za štampu, Gordane Novaković, tokom 2025. godine podneto je ukupno 185 žalbi

⁴ Prema podacima iz izveštaja Saveta za štampu za 2024. godine, te godine podneto je ukupno 88 žalbi - <https://savetzastampu.rs/izvestaji/izvestaj-o-radu-saveta-za-stampu-u-2024-godini/>

dogovorom sa podnosiocem žalbe. Nažalost, **objavlivanjem odgovora, izvinjenja ili uklanjanjem spornih sadržaja, rešeno je manje od deset odsto žalbi.**

Neka od pitanja koja su razmatrana na sednicama Komisije (i koja će biti predstavljena u ovom priručniku) bila su: Šta podrazumeva “kontinuirano” loše izveštavanje? Da li se narušavanje reputacije mora odnositi samo na ljude ili se reputacija može ugroziti i organizacijama, posebno ako je određena osoba predmet “interesovanja medija” isključivo ili uglavnom zato što je aktivista npr. neke nevladine organizacije? Takođe, da li je i na koji način dokazivo da je medij odgovornost javnosti podredio nekim ili nečijim drugim interesima? Kako se odnositi prema saopštenjima ili izjavama javnih funkcioneta kojima se iznose netačne tvrdnje i narušava ugled ličnosti i kakva je odgovornost urednika medija za objavljivanje takvih sadržaja?

Ovaj priručnik bi trebao da pomogne kolegama i koleginicama da lakše reše neke od dilema sa kojima se mogu susresti u svakodnevnom radu, ali i da pokrene raspravu unutar profesije o tome kako razumeti i primeniti određene principe sadržane u Kodeksu, što bi, posledično, moglo da unapredi i praksu Komisije.

II. NARUŠAVANJE UGLEDA I NANOŠENJE ŠTETE LJUDIMA – MEDIJSKE KAMPANJE (Poglavlje V, tačka 3 novog Kodeksa)

Primer 1: Narušavanje ugleda tužiteljki

Način na koji su mediji u dužem vremenskom roku pisali o tužiteljicama Bojani Savović i Jasmini Paunović jedan je od upečatljivijih primera koji pokazuje zašto je bilo potrebno da se u novu verziju Kodeksa unese tačka koja se odnosi na kontinuirano narušavanje ugleda i nanošenje štete pojedincima, odnosno vođenje medijskih kampanja protiv ljudi.⁵

Nekad pojedinačno, nekad zajedno, tužiteljke su se zbog takvih tekstova obraćale Komisiji, a brojnim već izrečenim opomenama zbog neistinitog izveštavanja, od decembra 2024. godine pridodate su opomene u kojima se redovno nalazi i zaključak o kršenju petog poglavlja Kodeksa, koje se odnosi na kontinuirano nanošenje štete i narušavanje ugleda. U više navrata zabeleženi su i slučajevi da više medija istog dana o tužiteljicama Savović i Paunović objave tekst sa istim sadržajem, oko koga je Komisija postigla saglasnost da je tendenciozan, zlonameran i politički intoniran, odnosno suprotan osnovnim profesionalnim standardima.

Tako su, recimo, objavljeni navodi da je tužiteljka Savović sabotirala istragu o Elektroprivredi Srbije (EPS) i to bez ikakve rezerve, kao nešto što je potpuno provereno i potvrđeno, iako za to u samom tekstu nisu ponuđeni nikakvi dokazi, niti je bilo pozivanja

⁵ Etički kodeks novinara i novinarki Srbije, poglavlje V, član 3.

na bilo kakve kredibilne izvore.⁶ U spornom tekstu pominju se dokumenti koji nešto “pokazuju”, bez objašnjenja o kakvim dokumentima je reč ili navodi da je reč o izveštaju Višeg javnog tužilaštva u koji su mediji imali uvid, ali bez objašnjenja o kakvom je izveštaju reč i bez citiranja njegovih delova.

U drugom tekstu, učešće tužiteljke Savović na skupu ispred Palate pravde tokom koga je odata pošta stradalima usled pada nadstrešnice Železničke stanice u Novom Sadu, predstavljeno je kao “dokaz” da je tužiteljka deo “opozicione strukture”, da je “opozicioni javni tužilac”, a da ceo skup ima veze sa “NVO, Sorošem, Šolakom i Đilasom”.⁷ Nedokazane tvrdnje kojima se dovodi u pitanje profesionalnost njenog tužilačkog rada ponavljaju se u brojim tekstovima, čime se, zapravo, vodi kampanja sa ciljem ugrožavanja ugleda tužiteljke.

I učešće tužiteljke Paunović na jednom od studentskih skupova istog meseca bio je povod za medijsku objavu zbog koje je Komisija izrekla javnu opomenu.⁸ Sam naslov teksta, u kome se tvrdi da tužiteljka “žali” za mrtvima i “umire od smeha sa propalim (opozicionim kandidatom za gradonačelnika Beograda Vladimirom) Obradovićem”,⁹ zapravo je u potpunosti izmišljen, nije u korelaciji sa ostatkom informacije, niti je potkrepljen ikakvim dokazima, čime je prekršena odredba koja propisuje da naslov mora da odgovara suštini teksta.¹⁰ U spornom tekstu, zapravo, i ne govori se o tužiteljki već o pomenutom Obradoviću za koga se, između ostalog, kaže da je “pokušao da obmane građane Srbije i da ih lažima ubedi da su beogradski izbori bili neregularni”. Činjenica da je tužiteljka stajala pored tako opisanog Obradovića bila je dovoljna za naslov kojim se narušava ugled tužiteljke Paunović. U spornom tekstu korišćen je uvredljiv rečnik¹¹ i nije napravljena razlika između činjenica, pretpostavki i nagađanja.¹²

Tužiteljke Savović i Paunović se u tekstu objavljenom istovremeno na tri portala nazivaju “lažnim Laurama”¹³ (misli se na Lauru Koveši, glavnu tužiteljku Evropskog javnog tužilaštva) i bez ikakvih dokaza optužuju da “podrivaju rad javnih tužilaštava u Srbiji” i to “uz pomoć opozicionih političara, pojedinih tužilaštava i tajkunskih medija”. Osim nedostatka dokaza za tvrdnje kojim se diskredituju tužiteljke, sama činjenica da je isti tekst objavljen u više različitih medija ukazuje da autori i urednici nisu bili motivisani javnim, već nekim drugim interesom.¹⁴

⁶ Pogledati tekst ovde: <https://www.alo.rs/vesti/politika/122113/proglasov-tuzilac-kako-je-bojana-savovic-sabotirala-istragu-u-eps-u-a-sada-glumi-zrtvu/vest.html>

⁷ Pogledati tekst ovde: <https://www.alo.rs/vesti/politika/100883/opozicioni-protest-ispred-palate-pravde/vest.html>

⁸ Pogledati odluku Komisije za žalbe ovde: <https://savetzastampu.rs/zalbe/9012/>

⁹ Pogledati tekst ovde: <https://informer.rs/politika/vesti/979188/vladimir-obradovic-protest-jasmina-paunovic>

¹⁰ Etički kodeks novinara i novinarki Srbije, Poglavlje I, član 5

¹¹ Etički kodeks novinara i novinarki Srbije, Poglavlje III, član 2

¹² Etički kodeks novinara i novinarki Srbije, Poglavlje I, član 2

¹³ Pogledati tekst ovde: <https://www.alo.rs/vesti/politika/34926/lazne-laure-se-uzivele-u-obmanama-gradana-srbije/vest.html>

¹⁴ Etički kodeks novinara i novinarki Srbije, Poglavlje II, član 2

Zbog pisanja o tužiteljki Savović, Komisija se našla i pred teškom, ali važnom dilemom: kako se odnositi prema saopštenjima medija kojima se iznose netačne tvrdnje i narušava ugled ličnosti? Jer, tokom rasprave unutar Komisije rečeno je da, ako se odluči da je prekršen Kodeks to bi značilo da svaki put treba da se upušta u ocenjivanje istinitosti saopštenja. Ali, ako odluči da Kodeks nije prekršen otvoriće „pravnu rupu“ kroz koju će moći sve i svašta da prolazi, jer će svakakve sumnjive organizacije i firme koristiti taj način da plasiraju sve što žele, a mediji će se ograditi jer su „samo preneli saopštenje“.

Žalba tužiteljke, prema kojoj je šest medija koji su u celini preneli saopštenje GONGO¹⁵ prekršilo više tačaka Kodeksa, rešena je odlukom većine članova Komisije da je prekršena samo tačka 3 poglavlja VIII (*Odnos prema izvorima*¹⁶), jer je žaliteljki trebalo dati šansu da odgovori na navode izdate u saopštenju.¹⁷

Primer 2: Objavljivanje ličnih dokumenata

Braća Lazar i Luka Stojaković, nažalost, nisu jedini studenti koji su zbog načina na koji se o njima pisalo morali da se obrate Savetu za štampu, ali je ovaj slučaj svakako jedan od upečatljivijih. Delimično i zbog toga što je otvorio i ozbiljno pitanje objavljivanja ličnih podataka i načina na koji mediji dolaze do njih.

Braća Stojaković, studenti Fakulteta organizacionih nauka, koji su u delu medija prepoznati i označeni kao „vođe sudenata blokadera“ i „saradnici stranih službi“, podneli su odvojene žalbe na tri medija krajem januara 2025. godine. U tekstovima na koje su se žalili insistiralo se na tome da su oni organizatori studentskih protesta, a uz to i Hrvati koji su došli da „ruše Srbiju“.¹⁸ Kao krunski dokaz saradnje sa službama susedne države, objavljene su kopije pasoša dvojice studenta, koji imaju i hrvatsko državljanstvo. Ove fotografije su potom (nakon burnih i oštrih reakcija struke, ali i celokupne javnosti) uklonjene, a u delu medija su izbrisana i imena dvojice studenata.

U javnosti se spekulisalo o tome da li je pasoše medijima dostavilo Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike Srbije ili Bezbednosno informativna agencija. Poverenik za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti je obećao da će slučaj biti istražen.¹⁹ Istovremeno je podsetio i da, prema zakonu, njegova institucija nema ovlašćenja u odnosu na medije, kada je reč o „svrsi informisanja javnosti“ i da bi trebalo da reaguje Ministarstvo informisanja i telekomunikacija Republike Srbije. Epiloga nije bilo.

¹⁵ Engleski akronim koji označava nevladine organizacije koje su pod kontrolom države

¹⁶ Etički kodeks novinara i novinarki Srbije, poglavlje VIII

¹⁷ Pogledati odluku Komisije za žalbe ovde: <https://savetzastampu.rs/zalbe/9007/>

¹⁸ Pogledati tekst ovde: <https://www.alo.rs/vesti/politika/63692/hrvatski-studenti-organizuju-proteste-u-srbiji/vest.html>

¹⁹ Pogledati izjavu Poverenika ovde: <https://www.danas.rs/vesti/drustvo/ko-je-medijima-prosledio-podatke-iz-pasosa-brace-stojakovic-poverenik-o-objavlivanju-licnih-podataka-studenata/>

Braća Stojaković su u žalbama ukazali na prekršaje brojnih tačaka Kodeksa iz nekoliko poglavlja: Istinitost izveštavanja²⁰, Odgovornost novinara/novinarki²¹, Poštovanje dostojanstva²² i Poštovanje i zaštita privatnosti²³. Po mišljenju žalilaca, ovakvi tekstovi predstavljaju i pokušaj podrivanja međunacionalne mržnje izmišljanjem zavere hrvatskih službi. U žalbi je navedeno i da tekstovi nisu potpisani, da nisu navedeni izvori, niti su studenti o kojima se piše pozvani da daju izjave.

Dve od tri redakcije na koje su se žalbe odnosile dostavile su identične, po oceni Komisije, licemerne i podsmešljive odgovore. Tvrdile su da objavljene informacije nisu uvredljive, jer nije nečasno biti vođa studentskih protesta, ni biti Hrvat, niti učestvovati u protestima protiv institucija Republike Srbije. Istakli su i da to što nije naveden izvor (na šta novinar ima pravo) ne znači da dobijene informacije nisu proverene. I za kraj, da žalitelji nisu dostavili nikakve dokaze kojim bi osporili objavljene informacije.

Redakcije, inače neretko, u "odbrani" pred Savetom za štampu, koriste ovu, potpuno neprihvatljivu i izokrenutu tezu – da onaj ko se žali treba da dokazuje da to što je objavljeno nije tačno, umesto da redakcija ponudi dokaze za objavljene tvrdnje. Takođe, izneli su i tvrdnju da su saopšteni vrednosni sudovi, koji ne podležu oceni istinitosti. Ovakvi vrednosni sudovi često su, po mišljenju Komisije, bili samo "pokriće" za uvrede i laži.

U ovom slučaju Komisija je smatrala da nije bilo nikakve sumnje da je serija spornih testova objavljena sa isključivim ciljem diskreditacije učesnika protesta, budući da tekstovi zapravo ni o čemu neinformišu javnost. S obzirom na činjenicu da je isti tekst objavljen gotovo istovremeno u tri različita medija, te da su braća Stojaković od kada su počeli studentski protesti bili česta meta medijskih optužbi i napada, bilo je očigledano da se protiv njih vodi medijska kampanja.²⁴

Ako i sami urednici medija tvrde da "nije nečasno" biti vođa protesta ili Hrvat, nejasno je zašto su uopšte mislili da postoji javni interes da se saopšti državljanstvo studenata koji učestvuju u protestu i u naslovu istakne da su "Hrvati došli na Fakultet organizacionih nauka da ruše Srbiju".

Po oceni Komisije tekstovi su bili tendenciozni, zlonamerni, politički intonirani i u suprotnosti sa osnovnim profesionalnim standardima koji prodradumevaju tačno, objektivno i nepristrasno infomisanje u javnom interesu. Pre svega, prekršena je tačka Kodeksa koja se odnosi na obavezu novinara/novinarki da tačno, objektivno, potpuno i blagovremeno izveste o događajima od interesa za javnost, poštujući pravo javnosti da

²⁰ Etički kodeks novinara i novinarki Srbije, poglavlje I

²¹ Etički kodeks novinara i novinarki Srbije, poglavlje II

²² Etički kodeks novinara i novinarki Srbije, poglavlje V

²³ Etički kodeks novinara i novinarki Srbije, poglavlje VI

²⁴ Etički kodeks novinara i novinarki Srbije, Poglavlje V, tačka 3

sazna istinu i držeći se osnovnih standarda koje propisuje Kodeks i da prave jasnu razliku između činjenica koje prenose, komentara, pretpostavki i nagađanja.²⁵

Pored toga, prekršene su i odredbe po kojima je prećutkivanje činjenica koje mogu bitno da utiču na stav javnosti o nekom događaju jednako njihovom namernom iskrivljivanju ili iznošenju laži, kao i ona po kojoj naslov ne sme da bude u suprotnosti sa suštinom teksta.²⁶ Ukazano je i na to da se ovakvim „izveštavanjem“ braća Stojaković diskriminišu i na osnovu drugačijeg mišljenja i nacionalnosti²⁷, a diskriminacija se podstiče i upotrebom neodgovarajuće, agresivne retorike.²⁸

Komisija je na kraju skrenula pažnju i na to da su ovakvi tekstovi opasni i po bezbednost ljudi koji su na ovaj način označeni kao „saradnici stranih tajnih službi koji rade na destabilizaciji države“, i da se njima na taj način dodatno podstiče mržnja i agresivnost prema Hrvatima koji si etiketirani kao neko ko radi na „rušenju Srbije“.

Treba naglasiti da su ovi tekstovi samo deo onoga što je protiv braće Stojaković objavljivano u više medija istovremeno (posebno protiv Lazara) u dužem vremenskom periodu, te da se osnovano može govoriti o tome da su protiv njih (kao i protiv jednog broja drugih studenata), vođene medijske kampanje sa jednim ciljem diskreditacije i vređanja.

Razmatranje ovih žalbi otvorilo je pred Komisijom i pitanje da li su studenti, učesnici protesta javne ličnosti (na čemu su insistirali urednici medija na koje su se žalili) i zbog toga u obavezi da trpe kritiku svog rada. Članovi Komisije su zaključili da se mediji ne mogu prema njima odnositi kao prema javnim funkcionerima ili političarima, koji, po Kodeksu, imaju suženo pravo na privatnost.²⁹ U ovom slučaju, pravo na privatnost je, po mišljenju Komisije, narušeno objavljivanjem ličnih dokumenta.

III. ZABRANA GOVORA MRŽNJE I AGRESIVNE RETORIKE (Poglavlje III, tačka 2 novog Kodeksa)

Primer 1: Prenošenje obraćanja predsednika preko društvenih mreža

Član Komisije podneo je žalbu protiv više medija koji su preneli obraćanje predsednika Srbije Aleksandra Vučića sa njegovog Instagram profila u kojem je, po mišljenju žalioaca, vređao i pretio hapšenjem nakon protesta građana u Nišu: „domaći kriminalci, banditi, siledžije, lažovi, prevaranti, batinaši, koji iznose najgore fašističke pretnje“, „zahtevam od

²⁵ Etički kodeks novinara i novinarki Srbije, poglavlje I, tačka 1

²⁶ Etički kodeks novinara i novinarki Srbije, Poglavlje I, tačke 4 i 5

²⁷ Etički kodeks novinara i novinarki Srbije, Poglavlje V, tačka 1

²⁸ Etički kodeks novinara i novinarki Srbije, Poglavlje III, tačka 2

²⁹ Kodeksom je definisano ko je javna ličnost (Poglavlje VI, tačka 2, smernica a)

nadležnih državnih organa da hitno pohapse sve bandite koji su učestvovali u napadu”, i “uskoro dolazim u Niš i razjuriću sve batinaše”.³⁰

Žalilac je naveo da svaki građanin, pa tako i predsednik Srbije, ima pravo da na svom nalogu na društvenoj mreži slobodno iznese svoje mišljenje, stav, komenar, pa i da preti i vređa, ali da je medijima unapred bilo poznato šta prenose, a ipak su to preneli bez upozorenja, rezerve, ograde, odricanja od odgovornosti (disklejmera) zbog očiglednog, direktnog i jasnog povora mržnje, pretnji i uvreda u sadržaju koji su preneli. Istakao je da je potrebno da javnost zna šta i kako govore državni funkcioneri, da su javna glasila slobodna da doslovno prenose njihove izjave, ali su, istovremeno, dužna i da poštuju Kodeks. To znači da, u situaciji kada te izjave sadrže uvrede, pretnje ili govor mržnje, moraju to jasno da naznače i upozore javnost.

Zbog toga je, po mišljenju žalioaca, spornim tekstom prekršeno više tačaka iz sledećih poglavlja: istinitost izveštavanja³¹, odgovornost novinara/novinarke³², poštovanje dostojanstva³³ i odnos prema izvorima³⁴.

Po mišljenju Komisije, izjava predsednika ne odgovara istini što bi formalno-pravno značilo da novinari njegov iskaz ne bi trebalo da prenose jer je to u suprotnosti sa Kodeksom.³⁵ Razlog za neobjavljivanje mogli bi da budu i uvredljivi izrazi kojima se predsednik obraća građanima.

Takođe, Komisija smatra i da je podnosilac žalbe je u pravu kada kaže da novinari, po Kodeksu, ne bi trebalo da prenose tvrdnje čiji se sadržaj kosi sa činjenicama, čak i ako ih iznose najviši državni funkcioneri. Bilo je više situacija u kojima je to pravilo važilo i za predsednika Srbije - na primer kada je saopštavao podatke o porodici maloletnog ubice iz Osnovne škole „Vladislav Ribnikar”, ili kada je, javno i pre presude nadležnih organa, iznosio imena i prezimena osumnjičenih u slučaju ubistva dvogodišnje Danke Ilić. U tim trenucima, mediji su imali puno pravo da ne prenose ono što je predsednik rekao.³⁶

Međutim, u ovom slučaju situacija je drugačija. Pre svega zato što postoji jasan javni interes da se zna šta predsednik misli u datom trenutku. To je važno i za analizu političkog trenutka, zatim kao svedočanstvo jednog vremena, kao prikaz stavova lidera države, ali i kao, po mišljenju članova Komisije, informacija o tome šta bi mogli da očekuju oni na koje se izrečene uvrede odnose.

³⁰ Pogledati video sa obraćanjem ovde: <https://informer.rs/politika/vesti/1001705/vucic-nis-napad-na-gradonacelnika>

³¹ Etički kodeks novinara i novinarki Srbije, poglavlje I

³² Etički kodeks novinara i novinarki Srbije, poglavlje II

³³ Etički kodeks novinara i novinarki Srbije, poglavlje V

³⁴ Etički kodeks novinara i novinarki Srbije, poglavlje VIII

³⁵ Etički kodeks novinara i novinarki Srbije, Poglavlje I, član 1 (smernica a)

³⁶ Etički kodeks novinara i novinarki Srbije, Poglavlje III, član 2 i 3 (smernica a)

Da su mediji prečitali ono što je predsednik objavio na svom Instagramu, to bi značilo da od građana skrivaju šta on zaista misli i šta bi tim povodom mogao da učini. Pored toga, njegove izjave nisu bile usmerene ni na koga lično, već na čitavu grupu ljudi, za razliku od ranije navedenih primera, u kojima se bavio konkretnim imenima i prezimenima, čime je po oceni Komisije kršio njihova ljudska prava - pre svega pravo na privatnost i pravo na pretpostavku nevinosti.

Mediji veoma retko odlučuju da ne prenesu ono što predsednik izgovara, iako to podrazumeva i izjave koje nisu od javnog interesa, a koje često vređaju, ponižavaju i targetiraju građane. Pitanje gde bi trebalo povući granicu stvar je uređivačke politike, u koju Savet za štampu ne ulazi. Ipak, u trenucima kada odlučuju da li da prenesu ili ne ono što izgovaraju najviši državni funkcioneri, pa i predsednik Republike, novinari bi trebalo da se pre svega rukovode javnim interesom. Oni moraju da procene da li je u interesu javnosti da ta izjava bude objavljena u njihovom mediju, ili je u pitanju samo inercija i navika da se automatski prenosi sve što predsednik kaže.³⁷

S druge strane, izuzetno je važno da se objavljene izjave kontekstualizuju, da se objasni o čemu se radi, da li je reč o istini ili neistini i slično.

U ovom slučaju, većinom glasova članova Komisije za žalbe odlučeno je da nije bilo kršenja Kodeksa.

Primer 2: Stigmatizovanje nevladinih organizacija i njihovih članova

Zastupnica nevladine organizacije Centar za nenasilnu akciju, Ivana Franović, podnela je žalbu zbog teksta „Evo ko predvodi lažne vojne veterane koji izigravaju ‘SA’ odrede blokadera”, kojim se po njenom mišljenju targetira izvesni Željko Vukelić.³⁸ U spornom tekstu se navodi se da je Vukelić „aktivista prozapadne nevladine organizacije ‘Centar za nenasilnu akciju’, koga ‘na kontaktu već decenijama drže hrvatski obaveštajci’ i da je ‘po njihovom nalogu osnovao niz udruženja koje Hrvatska zloupotrebljava za fingiranje dokaza da je Srbija navodno bila agresor tokom oružanih sukoba devedesetih godina prošlog veka, kao i da je srpski narod ‘genocidan i zločinački’”.

Žaliteljka je navela da Vukelić nije aktivista Centra za nenasilnu akciju, ali i da je kontekst u kojem se pominje ta organizacija „potpuno netačan i obmanjujući”.

Komisija je utvrdila da je, pre svega, nesporno da je prekršena odredba Kodeksa koja se tiče istinitog, tačnog, nepristrasnog, potpunog i blagovremenog izveštavanja o događajima od javnog interesa³⁹. Redakcija nije proverila iznetu tvrdnju da je Vukelić

³⁷ Pogledati odluku Komisije za žalbe (sa kompletnom argumentacijom) ovde: <https://savetzastampu.rs/zalbe/9031/>

³⁸ Pogledati tekst ovde: <https://informer.rs/politika/vesti/1024759/evo-ko-predvodi-lazne-vojne-veterane-koji-izigravaju-sa-odrede-blokadera?s=09>

³⁹ Etički kodeks novinara i novinarki Srbije, Poglavlje I, tačka 1

aktivista Centra za nenasilnu akciju - niko iz redakcije nije kontaktirao ovu organizaciju tim povodom.

Osim toga, prekršeno je i pravilo koje kaže da mediji moraju da prave jasnu razliku između činjenica koje prenose i komentara, pretpostavki i nagađanja i da ne objavljuju neosnovane optužbe, klevete i glasine.⁴⁰

S druge strane, zaključeno je da podnosilac žalbe ima legitimitet da se žali i na prekršaj drugih tačaka Kodeksa, iako, se sporni tekst ne bavi njima, već prvenstveno Željkom Vukelićem.

Zaključeno je takođe da je, optuživanjem pojedinca koji se dovodi u direktnu vezu sa teškim krivičnim delom i povezivanjem sa ovom ili onom organizacijom, stigmatizovana i targetirana i ta organizacija. Podrazumeva se, naime, da optužbe protiv jednog aktiviste - naročito ako je označen kao "istaknuti" - predstavljaju indirektno optužbe protiv svih drugih članova. Tim pre što se i sama organizacija konkretno optužuje za saradnju sa hrvatskim obaveštajnim službama.⁴¹

Kada se uzmu u obzir te činjenice, kao i opšte okruženje i narativ koji tabloidi plasiraju o nevladinom sektoru, po oceni Komisije jasno je da je u ovom slučaju takođe reč o pokušaju diskreditovanja određenih ljudi i organizacija, a ne o informisanju u javnom interesu. Ovde su prisutne ozbiljne optužbe koje nisu dokazane; ne navode se nikakvi izvori, niti postoje indicije da je uopšte bilo pokušaja da se informacije provere. Još jednom se ponavlja situacija u kojoj novinari i novinarka, suprotno normama Kodeksa, ne rade u javnom interesu, ne objavljuju činjenice neophodne građanima da donose informisane odluke, već svoj rad podređuju interesima drugih — izdavača, korporacija, vlade i drugih državnih organa.

Naročito je opasno što se diskriminacija po osnovu političkog i društvenog uverenja, kao i upotreba agresivne retorike i govora mržnje, može smatrati podsticanjem na diskriminaciju i eventualno nasilje.⁴²

U ovom kontekstu Komisija je smatrala da je važno naglasiti da su organizacije civilnog, odnosno nevladinog sektora bile podjednako žrtve tabloida kao i njihovi istaknuti pojedinci. Dodaje se i da su diskreditacija i stigmatizacija nevladinih organizacija dostigle vrhunac u vreme studentskih protesta kada je pripadnost bilo kojoj organizaciji tog tipa podrazumevala neku vrstu navodne "antidržavne aktivnosti".⁴³ Postoje opravdani razlozi da se kaže da to može biti rezultat višegodišnjeg medijskog progona civilnog sektora, koji

⁴⁰ Etički kodeks novinara i novinarki Srbije, Poglavlje I, član 1, 2 i 3

⁴¹ Etički kodeks novinara i novinarki Srbije, Poglavlje III, član 1, 2 i 3

⁴² Poglavlje V, tačka 1

⁴³ Pogledati odluku Komisije za žalbe ovde: <https://savetzastampu.rs/zalbe/9061/>

je i pre protesta uticao na surevnjivost javnosti prema takvim organizacijama, a koji se samo rasplamsao u aktuelnim društvenim okolnostima.

IV. ODGOVORNOST JAVNOSTI NE SME DA SE PODREDI BILO ČIJIM INTERESIMA (Poglavlje III, tačka 3 novog Kodeksa)

Primer 1: Kako žrtvu proglasiti za napadača

Po podnetoj žalbi, u čak 19 tekstova objavljenih tokom deset meseci, novinar Vuk Cvijić optuživan je za napad u kome je, zapravo, bio žrtva.⁴⁴ Pored kršenja brojnih drugih tačaka Kodeksa, bio je to jasan primer kontinuiranog zlonamernog narušavanja reputacije, odnosno kršenja poglavlja koje se odnosi na poštovanje dostojanstva ličnosti.

Zbog toga što su u velikom broju tekstova više puta ponovljene iste optužbe i uvrede na račun Cvijića i ista jednostrana interpretacija događaja, bilo je jasno da je reč o kampanji, pa Komisija nije ni odlučivala o prekršajima Kodeksa u svakom pojedinačnom tekstu, već ih je posmatrala kao celinu. Na Cvijićeve žalbu koja obuhvata svih 19 tekstova, medij koji ih je objavio nije odgovorio.

Uprkos činjenici da je Tužilaštvo na osnovu snimka utvrdilo identitet napadača na Cvijića, portal u kome je upravo ta osoba suvlasnik, punih deset meseci tvrdio je suprotno. Uz ponavljanje tvrdnji koje se odnose na sam sporni događaj, portal je u tekstovima koristio uvredljive kvalifikacije i govor mržnje. Sam Cvijić tendenciozno je predstavljen kao osoba koja laže, preteruje i napada druge kolege novinare.

Cvijić je u spornim tekstovima okarakterisan kao "tajkunski novinar", a ceo napad kao "lažna afera Vuka Cvijića i Šolakovih medija". U tekstovima Cvijić i nedeljnik Radar za koji piše se nazivaju "mašinerijom laži" koja "vodi prljavu kampanju ili "agresivnom manjinom koja misli da svakog može da napadne". Povrede koje je dobio omalovažavaju se i opisuju kao "nagnječenje mekog tkiva koje ne postoji jer se ne vidi golim okom".

Komisija je jednoglasno zaključila da je spornim serijalom prekršeno više tačaka iz čak četiri poglavlja Kodeksa, među njima i tri nove tačke sadržane u novousvojenom dokumentu kojim se definiše etički standard profesionalnog postupanja novinara/novinarke.

Višemesečnim insistiranjem isključivo na verziji događaja koju je izneo suvlasnik portala, prećutkujući sve informacije koje nisu išle u prilog njegovim tvrdnjama i uporno neosnovano optužujući Cvijića da laže, portal je, po oceni Komisije, izveštavao netačno,

⁴⁴ Pogledati neke od pomenutih 19 tekstova ovde: (1) <https://www.republika.rs/vesti/beograd/548542/vuk-cvijic-napao-direktora-srpskog-telegrafa> (2) <https://www.republika.rs/vesti/politika/552370/milan-ladevic-napad-vuk-cvijic-filip-svarm> (3) <https://www.republika.rs/vesti/politika/551353/cvijic-dobio-nagradu-za-napad-na-ladevica>

pristrasno i nepotpuno⁴⁵, nagađanja je predstavljao kao činjenice⁴⁶, iznosio je lažne optužbe⁴⁷ i prećutkivao činjenice⁴⁸. Time su prekršene gotovo sve odredbe Kodeksa iz poglavlja koje se odnosi na istinitost izveštavanja.

Kampanja koju je portal vodio protiv Cvijića predstavlja i očigledan primer izveštavanja u interesu izdavača (čiji ekonomski i politički interesi ne bi smeli da utiču na uređivačku politiku na način koji bi za posledicu imao netačno i prostrasno informisanje javnosti)⁴⁹, ali i primer kršenja odredbe kojom se ističe da su novinari odgovorni javnosti i ne smeju tu odgovornost da podrede interesima izdavača, korporacija, vlada i drugih državnih organa⁵⁰.

I odredba kojom se zabranjuje govor mržnje i retorika koja može podsticati agresivno ponašanje⁵¹, obilato je kršena u serijalu tekstova posvećenih Cvijiću, što je kampanju koja je protiv njega vođena učinilo naročito opasnom. Nemoguće je, naravno, uspostaviti direktnu uzročno-posledičnu vezu između pisanja portala i napada kojima je Cvijić potom bio izložen, ali je jasno da retorika koja mu osporava ljudske kvalitete pogoduje izlivima agresije i na neki način ih "opravdava".

Komisija je zaključila⁵² da je Cvijić u brojnim tekstovima vređan, omalovažavan uz korišćenje neprihvatljive retorike, čime su mu sa namerom i kontinuirano narušavani ugled i reputacija.⁵³ Isti, omalovažavajući tretman imali su čak i ljudi koji su podržali Cvijića.

Primer 2: Izveštavanje o napadu na policajca

Komitet pravnika za ljudska prava (YUCOM), u svojstvu organizacije koja se bavi ljudskim pravima, podneo je žalbu protiv dnevnog lista koji je na naslovnoj, drugoj i trećoj strani objavio tekst o tome da su studenti koji su u to vreme protestovali ispred RTS, a koji su u naslovu teksta okarakterisani kao "teroristi" i "boljševički plenumaši", pretukli policajca, nanavši mu "jezive povrede", tako što su ga "mučki napali sa leđa" i "bokserom ga udarili u lice".

Neposredno nakon incidenta, u drugim medijima je objavljen snimak na kome se vidi da je pripadnik Žandarmerije udario kolegu koji je bio u civilu, a narednog dana se i sam povređeni policajac izvinio "ukoliko su njegove izjave (date odmah nakon incidenta) dovele javnost u zabludu" i pozvao na temeljnu i detaljnu istragu.

⁴⁵ Etički kodeks novinara i novinarki Srbije, Poglavlje I, član 1

⁴⁶ Etički kodeks novinara i novinarki Srbije, Poglavlje I, član 2

⁴⁷ Etički kodeks novinara i novinarki Srbije, Poglavlje I, član 3

⁴⁸ Etički kodeks novinara i novinarki Srbije, Poglavlje I, član 4

⁴⁹ Etički kodeks novinara i novinarki Srbije, Poglavlje II, član 2

⁵⁰ Etički kodeks novinara i novinarki Srbije, Poglavlje III, tačka 3

⁵¹ Etički kodeks novinara i novinarki Srbije, Poglavlje III, tačka 2

⁵² Pogledati odluku Komisije za žalbe ovde: <https://savetzastampu.rs/zalbe/9070/>

⁵³ Etički kodeks novinara i novinarki Srbije, Poglavlje V, tačka 3

List, međutim, ništa od ovoga ni naknadno nije objavio, niti je na bilo koji način obavestio svoje čitaoce da je prva informacija, po svemu sudeći, bila netačna.

Žalitelji su ukazali na to da su objavljene neistine i neproverene informacije i bez konsultovanja više izvora, zbog čega se ovakvo izveštavanje svodi na, po njihovom mišljenju, ostrašćeno iznošenje pretpostavki i komentara, što nikako nije u javnom interesu građana. "Imajući u vidu izvore i retoriku koju je dnevni list koristio, ali i činjenice koje svesno nije prikazao, dovodi se u pitanje i nezavisnost ovog medija od političkog uticaja", istakli su u žalbi.

Redakcija koja, inače redovno odgovara na žalbe, ovoga puta to nije uradila.

Članovi Komisije su se uglavnom saglasili sa argumentima podnosioca žalbe. List nije ni pokušao da ukaže na to da je reč o nepotvrđenim informacijama, koje su samo jedna od iznetih verzija događaja, već ih je predstavio kao utvrđene činjenice, iako je zapravo reč o nagađanjima. Pored toga, Komisija je utvrdila i da su na račun studenata koji su protestovali ispred RTS-a iznete veoma ozbiljne optužbe i to samo na osnovu nedorečene izjave policajca, zbog koje se on kasnije izvinio javnosti.

Prekršaji tačaka koje se odnose na obavezu novinara/novinarki da tačno, nepristrasno, potpuno i blagovremeno izveste o događajima od javnog interesa, držeći se novinarskih standarda koje propisuje Kodeks, da prave jasnu razliku između činjenica koje prenose i komentara, pretpostavki i nagađanja, kao i odredbu po kojoj je sa novinarstvom nespojivo objavljivanje neosnovanih optužbi, kleveta i glasina⁵⁴, samo su, međutim, deo više nego problematičnih odluka uredništva predmetnih novina.

Umesto da, kako Kodeks nalaže, radi u javnom interesu i da, u skladu sa profesionalnim normama, objavljuju činjenice neophodne građanima da donose informisane odluke⁵⁵, redakcija se ovoga puta rukovodila nekim drugim, a ne javnim, interesom i, po svemu sudeći, namerno, ignorisala sve informacije koje nisu išle u prilog tezi koju je zastupala⁵⁶.

Time je, osim tačaka iz poglavlja Odgovornost novinara/novinarki prekršila i tačku po kojoj ekonomski i politički interesi izdavača ne smeju utiču na uređivačku politiku na način koji bi za posledicu imao netačno, pristrasno, nepotpuno i neblagovremeno informisanje javnosti.⁵⁷

Da nije reč o grešci, jasno je i iz činjenice da su se već iste večeri pojavili i snimci koji su pokazivali nešto sasvim drugačije od onoga što se u spornom tekstu tvrdi, te da redakcija ne samo da nije uopšte ukazala na to da postoje bilo kakve drugačije informacije, niti da

⁵⁴ Etički kodeks novinara i novinarki Srbije, Poglavlje I, tačke 1, 2 i 3

⁵⁵ Etički kodeks novinara i novinarki Srbije, Poglavlje III, tačka 1

⁵⁶ Etički kodeks novinara i novinarki Srbije, Poglavlje III, tačka 3

⁵⁷ Etički kodeks novinara i novinarki Srbije, Poglavlje II, tačka 2

je to što je objavila još nedovoljno provereno i potvrđeno, već to nije uradila ni narednih dana.

Komisija je zaključila da je uredništvo jednostavno postupilo u skladu sa određenim interesima i nije ni pokušalo da svoje čitaoce makar i naknadno, obavesti o tome šta se zaista dogodilo.⁵⁸ Čitav slučaj namerno je predstavljen na takav način da dodatno podigne tenzije i označi studente kao nasilnike. S obzirom na to da je tekst objavljen neposredno pre velikog protestnog skupa u Beogradu, koji je bio zakazan za 15. mart, i da je i u samom tekstu ovaj događaj predstavljen kao uvod u očekivano „stravično nasilje” i “rušenje države Srbije”, čija kulminacija sledi tri dana kasnije, po mišljenju Komisije, ovo je bilo mnogo više od neodgovornog ponašanja medija i upotrebe nedozvoljene agresivne retorike⁵⁹. Ovakvo “izveštavanje” kod čitalaca izaziva i ozbiljne strahove.⁶⁰

Iako su na sličan način izveštavali i drugi mediji (makar te prve večeri), pred Komisiju je stigao samo ovaj tekst, kao najdrastičniji i ujedno najočigledniji primer nepoštovanja elementarnih profesionalnih pravila i principa.

V. ZAKLJUČCI

- Savet za štampu je 2025. godine primio **neobičajeno veliki broj žalbi - sto odsto više u odnosu na prethodnu godinu**. Komisija je već odlučivala o više od sto žalbi podnetih po novom Kodeksu.
- **Dve trećine ukupnog broja žalbi odnosilo se na izveštavanje o akterima studentskih i građanskih protesta**, započetih još u novembru 2024. godine, nakon rušenja nadstrešnice na novosadskoj železničkoj stanici. U radu Saveta za štampu u proteklih 14 godina nije zabeležena ovako direktna veza između sadržaja žalbi upućenih samoreglatornom telu i političkih, odnosno društvenih dešavanja u zemlji.
- Upravo zbog toga, primećeno je i da se **prekršaji Kodeksa sve češće beleže u političkim i društvenim rubrikama**, a sve manje u onim „tradicionalno problematičnim” rubrikama poput crne hronike i zabave.
- Monitoring dnevnih novina tokom šestomesečnog perioda takođe je pokazao značajan porast broja prekršaja Kodeksa na stranama posvećenim politici, uz vrlo jasan obrazac: o neistomišljenicima su iznošene netačne informacije i lažne optužbe, prećutkivane su činjenice i korišćen je izrazito uvredljiv govor.

⁵⁸ Pogledati odluku Komisije za žalbe ovde: <https://savetzastampu.rs/zalbe/9017/>

⁵⁹ Etički kodeks novinara i novinarki Srbije, Poglavlje III, tačka 2

⁶⁰ Etički kodeks novinara i novinarki Srbije, Poglavlje V, tačka 6

- Neki od ovih slučajeva nisu stigli pred Komisiju, ali su kampanje vođene i protiv brojnih drugih istaknutijih učesnika protesta, pa je Komisija svakog meseca odlučivala o nekom takvom slučaju, od kojih su u ovom priručniku predstavljeni najinteresantniji.
- Takođe, Savet beleži i novu pojavu – **da se žalbe odnose na više medija, koji gotovo istovremeno objavljuje tekstove potpuno istog sadržaja**, po pravilu uvredljivog i diskreditujućeg, koji često ne odgovaraju nijednom novinarskom žanru. Tekstovi u formi pamfleta, koji ne poštuju ni elementarna profesionalna pravila, bez ikakvih relevantnih informacija ozbiljan su i veliki korak unazad u odnosu na sve do sada zabeležene probleme u srpskom novinarstvu.
- U toku rada Komisije i primene novog Kodeksa, vođene su ozbiljne, do kraja nerazrešene polemike, o sumnjama u podređivanje javnog interesa nekim drugim interesima i o pristrasnom izveštavanju kroz vizuru samo jednog ili samo nekih od aktera događaja. Jedno od pitanja koje je ovde obrađeno odnosilo se i na to da li novinari imaju pravo i obavezu da „samo prenesu“ očigledno neistinite ili uvredljive tvrdnje državnih zvaničnika, političkih predstavnika ili takve sadržaje stranačkih saopštenja. Raspravu o ovakvim slučajevima bi trebalo nastaviti.
- Istovremeno, uočeni su i brojni problemi u vezi sa ponašanjem novinara, koji nisu u nadležnosti Saveta za štampu, a koje bi takođe trebalo da budu predmet ozbiljne rasprave unutar struke - u vezi sa novinarskom nepristrasnošću i objektivnošću prilikom izveštavanja, o granicama između izveštavanja i učestvovanja, pa i kreiranja događaja, o prenošenju informacija van konteksta i prećutkivanju činjenica, o praćenju samo jedne strane, o „kritičkom odnosu“ prema drugoj, o polarizaciji medijske scene.

VI. PREPORUKE

- Imajući u vidu da je u prvih deset meseci primene novog Kodeksa primećeno da se gotovo 70 odsto žalbi odnosilo na prekršaje Poglavlja Poštovanje dostojanstva i Odgovornost novinara, **novinarima i novinarkama preporučuje se da posebno vode računa o dugoročnim efektima svog izveštavanja** i uticaju na život ljudi o kojima pišu.
- Pokrenuti razgovore unutar profesije o tome kako razumeti i primeniti određene principe sadržane u Kodeksu, **organizovanjem sastanaka sa novinarima i urednicima u više gradova u Srbiji**.
- **Organizovati javne rasprave o specifičnim temama**, poput toga kako novinari treba da se odnose prema neistinitim, poverljivim ili uvredljivim izjavama državnih zvaničnika, političkih predstavnika, javnih ličnosti ili sadržaju zvaničnih saopštenja.

- **Organizovati obuke, pre svega za mlade novinare**, za postupanje u graničnim ili situacijama koje nisu definisane Kodeksom, kao što je, na primer, pravljenje razlike između izveštavanja i aktivizma. Obuke bi trebalo organizovati u saradnji sa novinarskim udruženjima.
- **Sprovesti kampanje na društvenim mrežama** kojima bi se ukazalo na najčešće greške u primeni Kodeksa.
- **Intenzivirati saradnju Saveta za štampu sa fakultetima** koji školuju buduće novinare.